

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31/03-76-7338

Chișinău

03 iulie 2024

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.73 din Constituția Republicii Moldova, se prezintă spre examinare proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. din 03 iulie 2024.

Responsabil de prezentarea în Parlament a proiectului de lege este Ministerul Justiției.

Anexe:

1. Hotărârea Guvernului cu privire la aprobarea proiectului de lege (în limba română - 1 filă și în limba rusă – 1 filă);
2. Proiectul de lege (în limba română – 9 file și în limba rusă – 10 file);
3. Nota informativă la proiectul de lege (15 file);
4. Sinteza obiecțiilor și propunerilor (70 file);
5. Raportul de expertiză anticorupție (6 file);
6. Alte avize (75 file);
7. Tabelul comparativ (28 file);
8. Analiza de impact în procesul de fundamentare a proiectului de lege (8 file).

Secretar general adjunct al Guvernului Roman Cazan

Ex. Ambrosii Ana, tel: 022 250 316

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>218</u>		
"04"	<u>07</u>	20 <u>24</u>
Ora _____		

Casa Guvernului,
MD-2012, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373 22 250 104

E-mail:
cancelaria@gov.md

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr.463

din 3 iulie 2024

Chișinău

Cu privire la aprobarea proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției)

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției).

Prim-ministru

Contrasemnează:

Ministrul justiției

DORIN RECEAN

Veronica Mihailov-Moraru

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****pentru modificarea unor acte normative
(aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc
și Institutul Național al Justiției)**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17, art. 63), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 6 alineatul (1) litera c¹), textul „mai mare de 8” se substituie cu textul „mai mare sau egală cu 8,00”.

2. La articolul 6² alineatul (4), după cuvintele „procedura de includere” se introduc cuvintele „și de excludere”.

3. La articolul 8 alineatul (3²), litera a) se completează cu textul „, cu excepția situațiilor stabilite în Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului;”.

4. Articolul 9:

alineatul (8) se completează cu propoziția: „Candidatul își poate prezenta în scris opinia referitor la informația din înscrisurile respective, în termen de 5 zile lucrătoare.”

la alineatul (10), după cuvântul „candidaților” se introduc cuvintele „la funcția de judecător și la promovarea în instanța superioară.”.

5. La articolul 12, alineatul (6) se completează cu textul „alin. (1).”.

6. La articolul 25:

alineatul (1) se completează cu litera j¹) cu următorul cuprins:

„j¹) refuzului nemotivat al judecătorului de a-și verifica starea de sănătate în condițiile art. 6¹”;

alineatul (2) se completează cu textul „Judecătorul se consideră eliberat din funcție din data indicată în cererea de demisie, dacă aceasta este acceptată de Consiliul Superior al Magistraturii, din data indicată în hotărârea de eliberare din funcție sau, după caz, din data atingerii plafonului de vârstă.”

Art. II. – Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2013, nr. 15-17, art. 65), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 4 alineatul (2), litera c²) se abrogă.

2. Articolul 6 se completează cu litera d¹) cu următorul cuprins:

„d¹) în perioada dintre ședințele Consiliului emite dispoziții privind delegarea judecătorilor și inspectorilor-judecători, pentru participare la seminare, conferințe, cursuri de instruire și deplasări în interes de serviciu, care ulterior sunt aprobate la ședința Plenumului Consiliului;”.

3. Articolul 7¹:

la alineatul (6), litera c) se abrogă;

se completează cu alineatul (8) cu următorul cuprins:

„(8) Inspectorii-judecători beneficiază de instruire continuă în mod gratuit, în modalitatea și limitele stabilite de lege.”

4. Articolul 15 se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) În cazul suspendării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii sau în cazul absenței motivate a acestuia de la serviciu, timp de mai mult de 2 luni, în perioada respectivă mandatul acestuia poate fi exercitat de către membrul supleant ales în condițiile art. 3 alin. (4).”

5. Articolul 20:

alineatul (2) se abrogă;

alineatul (3²) va avea următorul cuprins:

„(3²) Participarea la concursul pentru promovarea într-o instanță superioară, transferarea la o instanță judecătorească de același nivel a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii din rândul judecătorilor, precum și a judecătorilor detașați la Secretariatul Consiliului Superior al Magistraturii, se interzic pe perioada exercitării mandatului și timp de 6 luni după expirarea termenului pentru care a fost detașat.”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Promovarea judecătorului la o instanță superioară se face numai cu acordul acestuia, prin concurs, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, de către Președintele Republicii Moldova. Transferul judecătorului la o instanță de același nivel sau la o instanță inferioară se face numai cu acordul acestuia, de către Consiliul Superior al Magistraturii.”;

alineatul (6) se abrogă;

alineatul (7) se abrogă.

6. La articolul 25:

alineatul (1) se completează cu textul „ , fără respectarea procedurii prealabile”;

alineatele (2) și (3) se abrogă.

Art. III. – Articolul 4 alineatul (4) din Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1998, nr. 38-39, art. 280), cu modificările ulterioare, se completează cu litera b¹) cu următorul cuprins:

„b¹) audienții cursurilor de formare inițială a candidaților la funcțiile de judecător și de procuror.”.

Art. IV. – La punctul 4) din anexa nr. 1 la Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2003, nr. 18-19, art. 57), cu modificările ulterioare, cuvintele „ , inclusiv audienții cursurilor de formare inițială realizate de Institutul Național al Justiției” se exclud.

Art. V. – Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 387, art. 789), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 2 alin. (1), după cuvintele „a consilierilor de probațiune” se introduce textul „a inspectorilor,”.

2. Articolul 7:

alineatul (1) se completează cu litera b¹) cu următorul cuprins:

„b¹) aprobă Regulamentul cu privire la evaluarea performanțelor profesionale ale directorului;”;

se completează cu litera e¹) cu următorul cuprins:

„e¹) evaluează activitatea directorului în condițiile art. 9 alin. (2¹);”.

3. La articolul 9:

alineatul (1¹):

la litera a), textul „ , administrație publică sau management ori echivalentul acesteia” se exclude;

litera d) va avea următorul cuprins:

„d) anterior nu i-a fost constatată vinovăția pentru săvârșirea unei infracțiuni;”

la litera e), cifra „70” se substituie cu cifra „65”;

la alineatul (2), cuvintele „demis din funcție” se substituie cu textul „eliberat din funcție, în baza hotărârii Consiliului” și se completează cu textul „repetate.” ;

se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Evaluarea calificării directorului se efectuează o dată la doi ani, conform regulamentului aprobat de Consiliu, în baza următoarelor criterii:

- a) competența profesională;
- b) competență organizatorică;
- c) integritatea;
- d) comunicarea internă și externă.”;

se completează cu alineatul (2²) cu următorul cuprins:

„(2²) Dacă în urma evaluării indicate la alin. (2¹) directorului i-a fost atribuit calificativul „nesatisfăcător”, acesta este eliberat din funcție.”;

la alineatul (3), textul „din rândul conducătorilor subdiviziunilor Institutului, numită, cu acordul scris al acesteia, prin hotărâre a Consiliului”, se substituie cu textul „desemnată de ministrul justiției, cu acordul scris al acesteia”.

4. La articolul 11 alineatul (5):

litera d) va avea următorul cuprins:

„d) se bucură de o reputație ireproșabilă”;

se completează cu litera d¹) cu următorul cuprins:

„d¹) anterior nu i-a fost constatată vinovăția pentru săvârșirea unei infracțiuni;”

litera e) va avea următorul cuprins:

„e) nu are, în ultimii 5 ani, în cazierul privind integritatea profesională, înscrieri cu privire la rezultatul negativ al testului de integritate profesională pentru încălcarea obligației prevăzute la art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr. 325/2013 privind evaluarea integrității instituționale”;

se completează cu litera f) cu următorul cuprins:

„f) anterior nu a fost sancționat disciplinar.”.

5. La articolul 15 alineatul (2), litera c) va avea următorul cuprins:

„c) după caz, copia de pe carnetul de muncă sau copia actului care atestă vechimea în muncă, în cazul în care candidatul deține una din acestea.”

6. La articolul 16:

alineatul (1¹) va avea următorul cuprins:

„(1¹) Comisiile pentru examenele de admitere sunt create pe perioada desfășurării concursului. Fiecare comisie de admitere este formată din 7 membri și 3 membri supleanți, dintre care doi judecători și un judecător supleant desemnați de Consiliul Superior al Magistraturii, doi procurori și un procuror supleant desemnați de Consiliul Superior al Procurorilor, precum și trei membri și un membru supleant numiți din rândul profesorilor universitari care dețin titlul de doctor în drept sau unul superior acestuia din domeniile de drept ale disciplinelor incluse în probele de concurs. Profesorii universitari sunt selectați de către Consiliu.”;

la alineatul (4), textul „alin. (1)” se substituie cu textul „alin. (1¹).”.

7. Articolul 17:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Pentru fiecare probă, participantul la concurs este evaluat cu note de la 1 la 10. Comisiile de admitere evaluează răspunsurile candidatului în cadrul probei orale, potrivit specializării acestora. Nota probei orale este formată din media notelor tuturor membrilor Comisiilor de admitere. Se consideră că participantul a promovat proba orală sau scrisă dacă acesta a obținut minimum nota 7 (șapte) la fiecare din ele. La calcularea notei finale a fiecărui candidat pentru examenul de admitere, se va face media notelor obținute de acesta la proba scrisă și proba orală.”;

la alineatul (5), cuvântul „Comisia” se substituie cu cuvântul „comisiile”.

8. Articolul 18:

la alineatul (1), cuvintele „în ziua încheierii acestora” se substituie cu cuvintele „nu mai târziu de 24 de ore de la încheierea acestora”;

la alineatul (2), textul „care se desemnează de Consiliu în condițiile art. 16 alin. (1) și (3)” se substituie cu textul „care este formată din 7 membri, în baza hotărârii Consiliului. Prevederile art. 16 alin. (1¹) și (3) se aplică în mod corespunzător.”.

9. La articolul 19 alineatul (1), cuvintele „este obligată” se substituie cu cuvintele „depune o declarație prin care se obligă”.

10. Articolul 24:

la alineatul (2), enunțul „Stagiile de practică pot fi desfășurate în alte instituții publice, precum și sub îndrumarea unui avocat.” se exclude;

la alineatul (3), cuvintele „și avocatul” se exclud.

11. Articolul 25:

la alineatul (2), litera d) se abrogă;

la alineatul (3), cuvintele „poate fi exmatriculat” se substituie cu cuvintele „este exmatriculat”.

12. Articolul 26:

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Din componența Comisiei pentru examenul de absolvire nu pot face parte: membrii Consiliului Institutului, membrii Consiliului Superior al Magistraturii, ai Consiliului Superior al Procurorilor, ai organelor din subordinea Consiliului Superior al Magistraturii, ai organelor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor, ai Comisiei pentru examenele de admitere. Membrii

Comisiei pentru examenele de absolvire semnează declarații pe propria răspundere în acest sens.”;

alineatul (2¹) se abrogă;

se completează cu alineatul (7¹) cu următorul cuprins:

„(7¹) Se consideră că au absolvit Institutul Național al Justiției audienții a căror medie generală, exprimată până la sutimi, este mai mare sau egală cu 8,00, în caz contrar audientul este obligat să restituie bursa în condițiile alin. (7).” .

13. Articolul 27:

la alineatul (1), cuvintele „de la solicitare” se substituie cu cuvintele „de la eliberarea atestatului”;

alineatul (2) va avea următorul cuprins:

„(2) Absolventul Institutului este obligat să restituie bursa achitată pe perioada formării inițiale dacă:

a) nu își onorează obligația prevăzută la alin. (1);

b) nu participă la concursul pentru suplinirea funcției de judecător sau procuror timp de 5 ani din momentul includerii în Registru, cu excepția situației în care au existat circumstanțe obiective neimputabile absolventului;

c) refuză a treia oară să accepte funcția care îi revine în urma concursului;

d) a activat în funcția de judecător sau procuror mai puțin de 3 ani.”;

se completează cu alineatul (2¹) cu următorul cuprins:

„(2¹) Nu este obligat să restituie bursa achitată pe perioada formării inițiale absolventul Institutului, care, după absolvire, activează în serviciul public (în specialitate juridică) cel puțin 3 ani, cu condiția participării la concursul pentru suplinirea funcției de judecător sau procuror în termenul stabilit la alin. (2) lit. b) și nu a refuzat de trei ori funcția care îi revine în urma concursului.”;

se completează cu alineatul (2²) cu următorul cuprins:

„(2²) După restituirea bursei achitate pe perioada formării inițiale, candidatul are dreptul să participe la concursurile organizate de către Consiliul Superior al Magistraturii sau Consiliul Superior al Procurorilor, doar după prezentarea informației ce confirmă restituirea bursei.”;

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) În cazul nerestituirii bursei menționate la alin. (2), aceasta se încasează în baza hotărârii judecătorești, la cererea Institutului Național al Justiției, în baza informației despre absolvenții care nu și-au onorat obligațiile, recepționate de la Consiliul Superior al Magistraturii sau, după caz, de la Consiliul Superior al Procurorilor.”.

14. Articolul 28:

alineatul (3) va avea următorul cuprins:

„(3) Timp de cel puțin 30 de zile înainte de examen, persoanele menționate la alin. (1) participă la instruirea organizată pentru ele de către institut. Tematica instruirii este stabilită de către Consiliu.”;

alineatul (4) va avea următorul cuprins:

„(4) Comisia pentru examenele de absolvire verifică dacă persoanele care candidează la funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă întrunesc condițiile prevăzute la art. 6 alin. (2) din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului și, respectiv, la art. 20 alin. (3) din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură. Comisia pentru examenele de absolvire va solicita de la Autoritatea Națională de Integritate verificarea declarației de avere, iar de la Centrul Național Anticorupție și Serviciul de Informații și Securitate – informații privind integritatea persoanelor care urmează a fi admise la examenul pentru funcția de judecător sau de procuror în temeiul vechimii în muncă. În cel mult 45 de zile, aceste autorități comunică Institutului constatările lor. Persoanele care întrunesc condițiile prevăzute de lege sunt incluse în lista persoanelor admise la examen.”.

15. În denumirea capitolului IV, după cuvintele „**A CONSILIERILOR DE PROBAȚIUNE**” se introduce textul „, **A INSPECTORILOR**”.

16. Se completează cu articolul 32¹ cu următorul cuprins:

„**Articolul 32¹**. Formarea continuă a inspectorilor-judecători și a inspectorilor din Inspecția procurorilor

(1) Prevederile art. 32 se aplică în mod corespunzător și procesului de organizare a formării continue a inspectorilor-judecători din Inspecția judiciară și inspectorilor din Inspecția procurorilor din subordinea Consiliului Superior al Procurorilor.

(2) Inspectorii participă la programe de formare continuă, organizate de Institutul Național al Justiției, de cel puțin 40 de ore anual.”

Art. VI. – Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2014, nr. 238-246, art. 557), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 4 alineatul (1) litera b), cuvintele „adoptarea unei hotărâri judecătorești” se substituie cu cuvintele „emiterea unui act de dispoziție”.

2. La articolul 29 alineatul (3), cuvintele „Consiliul Superior al Magistraturii” se substituie cu cuvintele „colegiul disciplinar”.

3. La articolul 39 alineatul (1¹), cuvintele „,cu excepția membrilor din oficiu” se exclud.

Art. VII. – Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2016, nr. 69-77, art. 113), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 20 alineatul (1), litera e¹) va avea următorul cuprins:

„e¹) are media generală de absolvire a Institutului Național al Justiției sau, în cazul persoanelor menționate la alin. (3), nota medie la examenul susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire mai mare sau egală cu 8,00.

2. La articolul 23 alineatul (4), textul „60% – nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției,” se substituie cu textul „60% – nota medie generală de absolvire a Institutului Național al Justiției sau nota obținută la examenul susținut în temeiul vechimii în muncă în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției.”.

3. La articolul 70, alineatul (1) se completează cu litera f¹) cu următorul cuprins:

„f¹) delegă membrii Consiliului Superior al Procurorilor cu activitatea de bază în Consiliu, membrii Colegiului pentru selecția și evaluarea procurorilor și inspectorii din Inspekția procurorilor pentru participare la seminare, conferințe, cursuri de instruire și deplasări în interes de serviciu;”.

4. Articolul 77 se completează cu alin. (4¹) cu următorul cuprins:

„(4¹) În cazul suspendării mandatului de membru al Consiliului Superior al Procurorilor sau în cazul absenței motivate a acestuia de la serviciu, timp de mai mult de 2 luni, în perioada respectivă mandatul acestuia poate fi exercitat de către membrul supleant ales în condițiile art. 69 alin. (5).”.

5. Articolul 89¹ se completează cu alineatul (15) cu următorul cuprins:

„(15) Inspectorii beneficiază de instruire continuă în mod gratuit, în modalitatea și limitele stabilite de lege.”.

Art. VIII.– La articolul 3 alineatul (4) din Legea nr. 147/2023 privind selecția și evaluarea performanțelor judecătorilor (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2023, nr. 204-207, art. 364), textul „60% constituie nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire a Institutului Național al Justiției”, se substituie cu textul „60% constituie nota medie generală de absolvire a Institutului Național al Justiției sau nota obținută la examenul susținut în temeiul vechimii în muncă în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției”.

Art. IX.– Dispoziții finale și tranzitorii

(1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, cu excepția prevederilor art. II pct. 3, art. III, art. IV, art. V pct. 14, 15 și art. VII pct. 5, care vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2025.

(2) Până la numirea în funcție a 2/3 din membrii Colegiului disciplinar din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, competențele acestuia pot fi exercitate de către Consiliul Superior al Magistraturii. Hotărârile pot fi contestate

la Curtea Supremă de Justiție conform prevederilor art. 40 din Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor.

(3) Până la numirea în funcție a 2/3 din membrii Colegiului de disciplină și etică din cadrul Consiliului Superior al Procurorilor, competențele acestuia pot fi exercitate de către Consiliul Superior al Procurorilor. Hotărârile pot fi contestate la Curtea Supremă de Justiție conform prevederilor art. 79 din Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură.

Președintele Parlamentului

NOTA INFORMATIVĂ
la proiectul Legii pentru modificarea unor acte normative
(aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției)

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției) a fost elaborat de Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul urmărește implementarea acțiunii 3.2.2. din *Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025*, aprobat prin *Legea nr. 211/2021*, care prevede: „Sporirea capacităților organizaționale ale Institutului Național al Justiției.”

În context, această acțiune are drept scop eficientizarea unui șir de aspecte administrative, aferente activității Institutului Național al Justiției (în continuare – INJ), precum și aspecte ce vor contribui la consolidarea capacităților și competențelor audienților INJ. Or, formarea inițială a judecătorilor și procurorilor constituie elemente cheie pentru asigurarea unui sistem judiciar independent și profesionist.

De asemenea, proiectul urmărește înlăturarea unor neconcordanțe între prevederile ce reglementează statutul judecătorului și activitatea Consiliului Superior al Magistraturii (în continuare – CSM) și a Colegiului disciplinar al judecătorilor, precum și uniformizarea prevederilor similare ce țin de activitatea CSM și CSP.

Finalitățile urmărite de promovarea prezentului proiect de lege sunt următoarele:

- Eficientizarea unor aspecte administrative, aferente activității INJ și statutului de audient al INJ

La începutul anului curent, au fost operate mai multe modificări la *Legea nr. 152/2006 cu privire la INJ* și la alte acte legislative în partea ce visează statutul de audient al INJ și unele aspecte ce țin de organizarea administrativă ași funcționarea INJ (modificările adoptate prin *Legea nr. 2/2024*).

În pofida faptului că modificările menționate au fost adoptate recent, aplicarea lor în practică au scos în evidență unele deficiențe și aspecte ce necesită a fi îmbunătățite.

Pentru eficientizarea activității INJ, prezentul proiect urmărește modificarea cadrului normativ în partea ce ține de nota de absolvire a INJ, criteriile de accedere la funcția de Director al INJ, procedura de eliberare din funcție a Directorului, procedura de încasare a bursei nerestituite în termenul stabilit de lege, precum și alte modificări care vor spori eficiența și buna funcționare a activității INJ.

• Includerea audienților INJ în lista persoanelor asigurate medical, pentru care Guvernul are calitatea de asigurat

Potrivit pct. 4 din Anexa nr. 1 la *Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală*, audienții INJ, candidați la funcția de judecător și procuror, fac parte din categoriile de plătitori ai primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală „în formă de contribuție procentuală la salariu și la alte recompense”, în cazul dat - bursa primită pe perioada studiilor la INJ (18 luni).

Având în vedere că audienților INJ li se reține un quantum de 9% din bursa primită la începutul fiecărei luni concomitent cu calcularea bursei, instituția are obligația de a introduce aceste date în forma „IRM19” pentru activarea poliței de asigurare medicală, însă în formularul respectiv nu se regăsește o rubrică destinată acestei categorii de persoane asigurate. Drept urmare, la moment, audienții INJ figurează cu statut de „angajați” în programa de evidență contabilă.

Subliniem faptul că conform art. 20 lit. e) din *Codul fiscal nr. 1163/1997*, în venitul brut nu se includ „bursele elevilor, studenților și persoanelor aflate la învățământ postuniversitar sau la învățământ postuniversitar specializat la instituțiile de învățământ de stat și particulare, în conformitate cu legislația cu privire la învățământ, stabilite de aceste instituții de învățământ, precum și bursele acordate de către organizațiile filantropice, cu excepția retribuției pentru activitatea didactică sau de cercetare, indemnizațiile unice acordate tinerilor specialiști angajați la lucru, conform repartizării, în localitățile rurale”.

Precizăm că conform art. 2 alin. (4) din *Legea nr. 152/2006*, INJ nu face parte din sistemul național de învățământ și educație. Drept urmare, prevederile art. 20 lit. e) din *Codul fiscal* nu pot fi aplicate audienților INJ. Aceste modificări derivă inclusiv din faptul că asupra audienților INJ se răsfrâng prevederile cu privire la incompatibilitățile cu funcția de judecător/procuror. Astfel, acestea nu pot în paralel să activeze în câmpul muncii, urmând a se dedica doar instruirii în funcțiile respective. Prin urmare, modificările respective doar duc la majorarea quantumului net al bursei și va spori atractivitatea de a candida la aceste funcții.

• Eficientizarea activității CSM prin înlăturarea prevederilor contradictorii, referitoare la statutul judecătorului și competențele CSM în acest domeniu.

• Evitarea blocajelor în examinarea dosarelor disciplinare de către CSM și CSP, în cazurile în care colegiile disciplinare din cadrul acestora nu sunt funcționale.

În contextul celor expuse, promovarea prezentului proiect de lege va contribui la îmbunătățirea activității INJ și sporirea eficienței Institutului în procesul de formare inițială și continuă. De asemenea, vor fi evitate interpretările eronate ale prevederilor referitoare la competențele CSM și la statutul judecătorului.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Pentru realizarea finalităților invocate mai sus, proiectul intervine cu unele modificări la următoarele acte normative:

1. Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului;
2. Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii;
3. Legea nr. 1585/1998 cu privire la asigurarea obligatorie de asistență medicală;
4. Legea nr. 1593/2002 cu privire la mărimea, modul și termenele de achitare a primelor de asigurare obligatorie de asistență medicală;
5. Legea nr. 152/2006 privind Institutul Național al Justiției;
6. Legea nr. 178/2014 cu privire la răspunderea disciplinară a judecătorilor;
7. Legea nr. 3/2016 cu privire la Procuratură.

ACTIVITATEA INSTITUTULUI NAȚIONAL AL JUSTIȚIEI

1. Modalitatea de notare în cadrul examenului de absolvire al INJ

Actualmente, Legea nr. 544/1995 și Legea nr. 3/2016 stabilesc în calitate de condiție pentru a candida la funcția de judecător și procuror faptul obținerii mediei de absolvire a INJ sau, după caz, a notei la examenul susținut în fața Comisiei pentru examenele de absolvire mai mare de 8.

Referitor la utilizarea expresiei „este mai mare de 8”, considerăm că aceasta va limita posibilitatea persoanelor cu nota medie „8.00” de a candida la funcția de judecător. Or, potrivit reglementărilor actuale, ar rezulta că nota minimă de absolvire ar trebui să fie de cel puțin „8.01”.

Astfel, pentru a valorifica potențialul mai multor absolvenți ai INJ, se propune utilizarea expresiei „este mai mare sau egală cu 8.00”. Mai mult ca atât, pentru a evita anumite interpretări, autorul proiectului își propune drept scop asigurarea unei clarități la art. 20 alin. (1) lit. e¹) din Legea nr. 3/2016 și în partea ce vizează candidații la funcția de procuror care au susținut examenul în temeiul vechimii în muncă, cu indicarea expres a acesteia în textul legii. În context, este necesară ajustarea art. 6 alin. (1) lit. c¹) din Legea nr. 544/1995 și art. 20 alin. (1) lit. e¹) din Legea nr. 3/2016 la raționamentele expuse.

Un alt aspect ce urmează a fi elucidat, vizează neconcordanța prevederilor de la art. 20 alin. (1) lit. e¹) și art. 23 alin. (4) din Legea nr. 3/2016. Pe de o parte, art. 20 alin. (1) lit. e¹) din legea prenotată, stabilește drept criteriu pentru accesarea în funcție de procuror, **nota medie generală** de absolvire a INJ mai mare de 8, în Registrul pentru suplinirea funcțiilor vacante se i-a în considerare **nota medie generală** de absolvire a INJ, iar pe de altă parte art. 23 alin. (4) din aceeași lege, prevede că la aprecierea candidatului la funcția de procuror, se i-a în calcul **60 %- nota obținută la examenul susținut în fața Comisiei de absolvire a Institutului Național al Justiției**, 20% constituie punctajul acordat de Colegiul pentru selecția și evaluarea procurorilor și 20% constituie punctajul acordat de Consiliul Superior al Procurorilor. De altfel, constatăm o divergență dintre norme, or, în aceste condiții candidații care au absolvit INJ sunt dezavantajați, având în vedere că pe perioada instruirii inițiale, audienții INJ au acumulat anumite rezultate, care au fost sumate cu nota de la examenul de absolvire, fiind constituită o singură nota medie generală de

absolvire, însă, la accesarea în funcție se i-a în calcul doar nota de la examenul de absolvire. Mai mult ca atât, și art. 26 alin. (8) din Legea nr. 152/2006 prevede că în baza notei medii generale, absolvenții INJ vor participa la concursul funcție de judecător sau procuror. În contextul celor expuse, considerăm necesar de a elimina divergențele depistate, în scopul evitării unor interpretări eronate.

Având în vedere că la funcția de judecător sau procuror pot candida absolvenții INJ sau candidații care au susținut examenul în temeiul vechimii în muncă în fața Comisiei de absolvire a INJ, considerăm judicios de a specifica expres că la aprecierea candidatului la funcția de judecător sau procuror se va lua în calcul 60% din **nota medie generală de absolvire a INJ** sau, nota obținută la **examenul susținut în temeiul vechimii în muncă** în fața Comisiei de absolvire a INJ.

2. Atribuțiile Consiliului

Potrivit modificărilor propuse în proiect, Consiliul va fi investit cu atribuții de evaluare a activității directorului în baza criteriilor stabilite la art. 9 alin. (2¹), însă nu mai des decât o dată la doi ani. De asemenea, Consiliul va elabora și aproba un Regulament cu privire la evaluarea performanțelor profesionale ale directorului. Subliniem că, evaluarea activității directorului va contribui la aprecierea gradului în care directorul își îndeplinește responsabilitățile în raport cu funcția deținută.

3. Condițiile de accesare la funcția de director al INJ (art. 9 alin. (1¹) din Legea nr. 152/2006)

Din redacția în vigoare a art. 9 alin. (1¹) lit. a) din Legea nr. 152/2006 rezultă că deținerea doar a unei diplome de studii superioare în domeniul administrației publice sau în domeniul managementului, care este un domeniu specific mediului de afaceri, va deveni o sferă de experiență suficientă pentru a candida la funcția de director al INJ. O asemenea abordare nu corespunde statutului funcției în speță, în contextul atribuțiilor delegate prin lege conducătorului al INJ. Or, INJ este responsabil pentru instruirea judecătorilor și procurorilor, sferă care înglobează mai mult decât partea academică a instruirii. Conducătorul nu poate fi doar manager, sau doar funcționar public, dar trebuie să aibă suficientă expertiză profesională în domeniul juridic pentru a înțelege esența și specificul activității și a asigura o administrare eficientă a domeniului. În rezultatul acestei modificări, la funcția de director vor candida persoane cu un nivel profesional mai înalt. Menționăm că, din practica altor state, funcția de director al instituțiilor similare este o „funcție de prestigiu”, ocupată de judecători sau de procurori. Mai mult ca atât, condiția de a deține studii în domeniul managementului este deja prevăzută de lege pentru candidații la funcția de director adjunct. Astfel, va fi asigurată prezența unei persoane cu studii manageriale în administrația institutului.

Modificarea lit. d) din art. 9 derivă din statutul și rolului funcției de director al INJ care asigură conducerea activității INJ și are un rol esențial în stabilirea priorităților de activitate a acestuia. Având în vedere că imaginea și reputația profesională a celor care aspiră la funcția de director al INJ este una primordială, proiectul propune stabilirea următorului criteriu: anterior candidatului la această funcție să nu-i fi fost constatată vinovăția pentru săvârșirea unei infracțiuni. Or,

redacția actuală a legii nu este una reușită, creând premise pentru accesarea în această funcție a unei persoane cu antecedente penale stinse, fapt incompatibil cu cerința de a avea reputație ireproșabilă.

Referitor la lit. e) se propune modificarea vârstei de accesare în funcția de director al Institutului, or, conform actelor normative cu privire la stabilirea limitei de vârstă pentru pensionare, vârsta generală de pensionare este de 63 ani. Cu titlu de exemplu, precizăm că conducătorii unităților de stat pot ocupa funcțiile de conducere până la vârsta de 65 ani (art. 82, lit. i) din Codul muncii nr. 154/2003). De asemenea, judecătorii și procurorii activează în funcțiile respective până la atingerea vârstei de 65 de ani. În context, se propune indicarea vârstei de 65 de ani, luând în calcul faptul că candidatul urmează să exercite un mandat de 4 ani și, de facto, va activa în funcția de director până la atingerea vârstei de 69 de ani.

4. Răspunderea disciplinară și eliberarea din funcție a directorului INJ

Referitor la temeiul de concediere în cazul comiterii de către director a unei abateri disciplinare, menționăm că art. 86 alin. (1) lit. g) din Codul muncii nr. 154/2003 prevede drept temei „încălcarea repetată, pe parcursul unui an, a obligațiilor de muncă, dacă anterior salariatul a fost sancționat disciplinar”.

De asemenea, expresia „demis din funcție” nu este conformă terminologiei utilizate în legislația muncii. Or, potrivit art. 85 alin. (1) din Codul muncii, „demisia” reprezintă desfacerea contractului individual de muncă din proprie inițiativă, anunțând despre aceasta angajatorul, prin cerere scrisă, cu 14 zile calendaristice înainte. În context, este necesar de a reglementa drept condiție faptul comiterii unei abateri disciplinare repetate. Astfel, va fi evitat riscul eliberării din funcție a directorului pentru o abatere disciplinară minoră și din motive formaliste.

Menționăm că, actualmente, procedura de eliberare din funcție a directorului nu este reglementată suficient de clar, nefiind specificat cine este în drept să-l elibereze din funcție. Astfel, se propune reglementarea expresă a faptului că directorul este eliberat din funcție prin hotărârea Consiliului INJ, urmare a evaluării activității directorului și numai în cazul atribuirii calificativului „nesatisfăcător”.

În acest context, proiectul vine să aducă o claritate la aprecierea activității și a corespunderii cu funcția deținută. Astfel, potrivit modificărilor propuse prin completarea art. 9 cu alin. (2¹), activitatea directorului va fi evaluată o dată la doi ani în baza criteriilor de competență profesională, competență organizatorică, integritate precum și, comunicarea eficientă internă și externă. Procedura de evaluare a activității directorului se va efectua în baza unui regulament aprobat de Consiliu.

5. Criteriile pentru selectarea formatorilor

Formatorii INJ sunt profesioniști specializați în anumite domenii, fiind implicați în procesul de instruire inițială, continuă, formare formatori, precum și în alte activități științifico-didactice și de cercetare, realizate sub egida Institutului.

Pentru a asigura formarea calitativă a viitorilor judecători și procurori, precum și formarea continuă a celor în funcție, formatorii urmează a fi selectați din cei mai buni profesioniști din rândul judecătorilor, procurorilor, cadrelor didactice din învățământul juridic superior, precum și al altor specialiști care activează în domenii

ce fac obiect al cursurilor de instruire inițială, instruire continuă și formare de formatori, organizate de Institut. Astfel, aceștia reprezintă un model de profesionalism, integritate și conduită etică pentru audienții și beneficiarii Institutului, contribuind direct la sporirea calității actului de justiție în Republica Moldova prin împărtășirea experienței și promovarea sistemului de valori și principii inerente funcției de judecător și de procuror.

În acest context, proiectul aduce o claritate în partea ce vizează criteriile pentru selectarea celor mai buni profesioniști în domeniu. De altfel, proiectul își propune completarea listei criteriilor de selecție a acestora. În acest sens, la selectarea candidaților se va lua în considerație în mod obligatoriu reputația ireproșabilă a viitorilor formatori, integritatea profesională în ultimii 5 ani, anterior să nu fi fost constatată vinovăția pentru săvârșirea unei infracțiuni, precum, și lipsa unor sancțiuni disciplinare. Astfel, modificările propuse vor contribui la selectarea celor mai buni profesioniști cu o experiență și valori morale înalte.

6. Componenta comisiilor pentru examenele de admitere

Actuala redacție a art. 16 alin. (1¹) din Legea nr. 152/2006, reglementează componenta comisiilor pentru examenele de admitere. Astfel, în actuala componentă nu se regăsesc membrii supleanți, fapt ce ar crea un blocaj în activitatea comisiilor în cazurile în care unii membri din motive obiective nu și-ar putea exercita atribuțiile de membru.

În acest sens, se propune ca pentru fiecare comisie de admitere să fie desemnați câte 3 membri supleanți din rândul judecătorilor, procurorilor și profesorilor universitari, rolul cărora este determinant pentru a asigura funcționalitatea comisiilor în situațiile descrise mai sus.

7. Examenul de admitere la INJ

Potrivit art. 18 alin. (1) din Legea nr. 152/2006, rezultatele examenelor de admitere la INJ se anunță în ziua încheierii probelor. Subliniem că acest termen este foarte scurt și va crea impedimente de ordin practic și tergiversări ale procesului de admitere. Propunem rezultatele examenelor respective să fie anunțate nu mai târziu de 24 de ore de la încheierea acestora.

Totodată, alin. (2) al aceluiași articol prevede unele modificări de ordin tehnic, însă pentru o mai bună claritate, urmează a fi elucidat că rezultatele examenului de admitere poate fi contestat la o singură Comisie de contestații, ai căror membri vor fi desemnați de către Consiliu în condițiile art. 16 alin. (1¹) și (3).

Reiterăm, că prin Legea nr. 2/2024 au fost instituite două comisii pentru examenele de admitere la INJ. Pentru a clarifica modalitatea de formare a notei finale de la examenul de admitere, precum și nota minimă necesară pentru promovarea unei probe din cadrul examenului de admitere, se propune expunerea în redacție nouă a art. 17 alin. (2).

Precizăm că majorarea notei minime pentru probele din cadrul examenului de admitere, de la „5” la „7” derivă din necesitatea de a asigura statul cu viitori judecători și procurori profesioniști, or, nota „5” poate fi acceptată ca notă de trecere doar în cadrul instituțiilor de învățământ, nu și în cadrul INJ, care este responsabil de

formarea viitorilor judecători și procurori. Mai mult ca atât, trebuie să se țină cont de faptul că persoanele care vin să-și facă studiile la INJ dețin diplome de studii superioare în domeniul dreptului. Astfel, admiterea unor persoane care au obținut nota minimă de „5” nu corespunde nici statutului INJ și nici prestigiului viitoarei funcții. Precizăm că, pentru a obține nota minimă de promovare a examenului de admitere (art. 18 alin. (6) stabilește nota „8,00”), este necesar de a obține cel puțin nota „7” la fiecare din cele două probe.

Astfel, în cadrul probei orale, fiecare din cele două comisii de admitere va aprecia răspunsul candidatului la subiectele care țin de specializarea comisiei respective. Nota probei orale se va calcula ca media notelor tuturor membrilor Comisiilor. De altfel, la calcularea notei generale a rezultatelor examenului de admitere, se va face media notelor obținute la proba scrisă și proba orală.

8. Criteriile de evaluare a audienților

Actuala redacție a art. 25 alin. (2) lit. d) prevede criteriul de evaluare „alte calități intrinseci pentru funcția de judecător sau, după caz, procuror”. Formularea acestui criteriu este ambiguă și lasă loc de subiectivism și interpretări eronate. Or, norma juridică trebuie să fie clară și previzibilă, iar utilizarea unor termeni vagi și abstracți creează premise pentru interpretări abuzive. Astfel, se propune abrogarea literei respective.

Suplimentar, se propune la art. 25 alin. (3) cuvintele „poate fi exmatriculat” să fie substituite cu cuvintele „este exmatriculat”. Această modificare este necesară pentru a nu admite menținerea în INJ a audienților care nu corespund cerințelor minime pentru o evaluare pozitivă.

9. Evaluarea audienților INJ de către psiholog

Potrivit modificărilor propuse în proiect, alineatul (2¹) al art. 26 urmează a fi abrogat. De altfel, excluderea evaluării efectuate de către psiholog a audienților Institutului, în cadrul examenului de absolvire a cursurilor de formare inițială, are drept scop evitarea dublării acestei evaluări. În context, subliniem că propunerea are drept scop reducerea numărului de evaluări efectuate de psiholog. Or, prima evaluare psihologică se efectuează la etapa admiterii la INJ¹, iar potrivit normelor ce reglementează procesul de accedere în funcție a judecătorilor și procurorilor, următoarea evaluare a candidaților de către psiholog are loc în cadrul verificării stării de sănătate a acestora până la finalizarea concursului organizat de CSP/CSM. Drept urmare, verificarea absolvenților la etapa de finisare a studiilor la INJ este o formalitate excesivă, mai ales că aceștia sunt obligați conform legii, în termen de 30 de zile să se înscrie în registrele deținute de CSM/CSP (la dosar se anexează și evaluarea medicală, care include și cea psihologică).

10. Componenta comisiei pentru examenele de absolvire

Articolul 26 alin. (2) din Legea nr. 152/2006 stabilește lista persoanelor care nu pot face parte din Comisia pentru examenele de absolvire. Se constată că lista este extrem de restrictivă, crearea comisiei devenind dificilă. În context, se propune de a

¹ pct. 30 lit. a) din Regulamentul de organizare și funcționare a concursului de admitere pentru formarea inițială a candidaților la funcția de judecător și procuror.

excluse din listă formatorii INJ, astfel, oferindu-le posibilitatea de a fi membri ai Comisia pentru examenele de absolvire. Or, expertiza acestora în instruirea audienților și în conținutul programei de studiu va aduce plus valoare procesului de apreciere a cunoștințelor audienților.

11. Obligația de a restitui costul instruirii la INJ

Prin Legea nr. 2/2024, în art. 27 alin. (2) din Legea cu privire la INJ a fost instituită o obligație nouă pentru absolvenții care nu participă la concursurile pentru suplinirea funcției de judecător sau de procuror sau care refuză nemotivat de cel mult 2 ori funcțiile vacante propuse, de a restitui și „costul instruirii la Institut”.

Expresia „costul instruirii” este una vagă, or, din conținutul legii nu rezultă în mod clar ce aspecte sunt incluse în costul instruirii și care este modalitatea de calculare a costului respectiv. În context, se propune excluderea acestei obligații. Astfel, absolvenții vizați vor fi obligați, ca și anterior, să restituie statului doar bursa achitată pe perioada formării inițiale.

Mai mult ca atât, trebuie să se țină cont și de experiența ultimilor ani, când concursurile pentru ocuparea funcțiilor vacante de judecător nu au fost organizate, deoarece CSM și Colegiile de selecție și de evaluare nu au fost funcționale. În context, se propune reglementarea expresă și clară a tuturor situațiilor în care absolventul Institutului este obligat să restituie bursa, precum și a excepțiilor de la această regulă. La fel, ținem să menționăm că redacția actuală a art. 27 alin. (2) este una vagă și lasă loc de interpretări, or, potrivit acestor prevederi nu este suficient de clar, de când începe să curgă termenul de participare la concurs, din data înscrierii în Registru sau din data absolvirii INJ.

Astfel, absolventul INJ va restitui statului bursa dacă:

a) nu își onorează obligația prevăzută la alin. (1) al art. 27 - și anume obligația de înscriere în Registrul pentru suplinirea funcțiilor vacante de judecător sau procuror;

b) nu participă la concursul pentru suplinirea funcției de judecător sau procuror timp de 5 ani din momentul includerii în Registru, cu excepția situației în care au existat circumstanțe obiective neimputabile absolventului. Or, nu putem obliga audientul să restituie bursa în cazurile care nu depind de voința acestuia (spre exemplu: nu au fost organizate concursuri, colegiile de evaluare și selecție nu au fost funcționale ș.a). ;

c) refuză a treia oară să accepte funcția care îi revine în urma concursului – având în vedere că pot exista situații motivate de a refuză o funcție, considerăm oportun de a reglementa expres acest fapt (de exemplu: relații de rudenie dintre viitorul conducător ierarhic superior și funcția care urmează a fi acceptată, or, în situația dată se va crea un conflict de interese);

d) a activat în funcția de judecător sau procuror mai puțin de 3 ani.

De asemenea, proiectul prevede o excepție pentru absolvenții INJ, care au activat în funcție publică (în specialitate juridică) cel puțin 3 ani. Aceștia vor fi scutiți de restituirea bursei, dacă pe parcursul a 5 ani din momentul includerii în registru aceștia au participat la concursurile desfășurate de consilii și nu au refuzat de trei ori funcțiile care le revin în urma concursului. De altfel, considerăm nejudicios

obligarea restituirii bursei în cazurile în care nu au fost organizate concursuri pentru suplinirea funcțiilor vacante, colegiile pentru evaluare și selecție nu au fost funcționale sau candidatul la funcția respectivă nu a obținut punctajul suficient pentru locurile scoase la concurs, deși în perioada respectivă acesta a activat în interesul statului. Precizăm că condiția ca activitatea în funcție publică să se desfășoare anume într-o specialitate juridică derivă din necesitatea de a stimula absolvenții INJ să-și mențină un nivel înalt al cunoștințelor în domeniu și să aplice anume pentru funcțiile publice care implică abilități și cunoștințe de jurist.

Având în vedere că angajarea în funcție după absolvirea INJ, este un eveniment incert, excepția în cauză va asigura un echilibru just între drepturile și obligațiile absolvenților și resursele alocate de stat pentru formarea lor, precum și va reduce tendința absolvenților INJ de a se angaja în sistemul privat. Astfel, obligația de a activa în serviciul public ar fi un stimulent și ar genera un beneficiu tangibil pentru societate. Dacă angajarea absolvenților ar avea loc imediat după absolvire, o astfel de prevedere nu ar fi necesară, totuși, având în vedere realitățile, este imperios stabilirea acestei excepții.

În contextul modificărilor expuse mai sus, completarea cu alin. (2¹) al aceluiași articol, va reglementa dreptul candidatului de a participa un număr nelimitat de ori la concursurile organizate de către CSM și CSP, cu condiția restituirii bursei în modul stabilit de lege. Urmează de specificat, că acest drept va fi valorificat și de către candidații care și-au onorat cumulativ obligațiunile prevăzute la alin. (2) al aceluiași articol. Spre exemplu, candidatul care s-a înscris în Registru, a participat în termenul prevăzut de lege la concurs, între timp a activat în serviciul public timp de 3 ani neîntreruși, însă ultimul nu a fost numit în funcție, va fi în drept să participe în continuare la concursurile organizate. Aceleași prevederi vor fi aplicate și în raport cu judecătorii/procurorii care au activat în funcție cel puțin 3 ani, au demisionat, iar ulterior solicită reangajarea în domeniu.

Aceste modificări sunt necesare în contextul insuficienței de cadre în sistemul judecătoresc și în procuratură, precum și în perspectiva unor eventuale demisii în rândurile judecătorilor și procurorilor în legătură cu refuzul de a participa la evaluarea externă a integrității. Or, potențialul absolvenților INJ trebuie valorificat, dacă aceștia și-au onorat obligațiile instituite de lege, inclusiv obligația de restituire a bursei.

De asemenea, se propune o redacție nouă pentru art. 27 alin. (3), care derivă din faptul că relațiile contractuale sunt stabilite între INJ și audient, iar CSM și CSP nu sunt părți ale aceluși contract și, respectiv, nu pot intenta o acțiune în instanța de judecată.

Într-o altă ordine de idei, atragem atenția că va fi obligat să restituie bursa și audientul INJ care după susținerea repetată a examenului de absolvire conform art.26 alin. (7) din Legea nr. 152/2006, nu a obținut nota medie generală de absolvire a INJ adică nota „8.00”.

12. Verificarea de către SIS și ANI a candidaților la funcția de judecător sau procuror în temeiul vechimii în muncă

Referitor la acest compartiment, proiectul are drept scop de a asigura o claritate în partea ce vizează verificarea acestora de către SIS și ANI. Potrivit modificărilor propuse, candidații la funcția de judecător/procuror urmează a fi verificați de către ANI și SIS, anterior admiterii la examen în temeiul vechimii în muncă.

13. Formarea continuă a inspectorilor-judecători și a inspectorilor din Inspecția procurorilor

Potrivit noilor modificări (art. 32¹ din Legea nr. 152/2006), în categoria de beneficiari ai cursurilor de formare continuă vor fi incluși, inspectorii-judecători și inspectorii din Inspecția procurorilor. Astfel, această categorie de beneficiari vor fi obligați de a se instrui cel puțin 40 de ore anual, în cadrul programelor de formare continuă organizate de INJ.

15. Asigurarea medicală de către Guvern a audienților Institutului Național al Justiției.

Pentru a exclude tratamentul diferențiat aplicat audienților INJ în raport cu persoanele care urmează studii postuniversitare în instituțiile de învățământ, se propune implementarea unui mecanism de asigurare medicală, similar celui existent pentru studenții din instituțiile de învățământ superior.

În context, este necesară modificarea art. 4 alin. (4) din Legea nr. 1585/1998, punctului 4) din Anexa nr. 1 la Legea nr. 1593/2002 și art. 19 alin. (3) din Legea nr. 152/2006.

ASPECTE ORGANIZATORICE PRIVIND SISTEMUL JUDECĂTORESC

16. Eliberarea judecătorului din funcție

Potrivit legislației, verificarea stării de sănătate a judecătorilor în funcție are loc o dată la 5 ani, în scopul corespunderii cerințelor de ordin medical pentru exercitarea acestei funcții. Având în vedere că această condiție este obligatorie pentru funcția de judecător, se propune de a completa art. 25 din Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului, cu un nou temei de eliberarea judecătorului din funcție, și anume, refuzul nemotivat al judecătorului de a-și verifica starea de sănătate în condițiile art. 6¹.

Totodată, modificările propuse la alineatul (2) al acestui articol vor asigura o claritate referitor la momentul încetării raporturilor de serviciu. Astfel, judecătorul se consideră eliberat din funcție din data indicată în cererea de demisie, dacă aceasta este acceptată de Consiliul Superior al Magistraturii, din data indicată în hotărârea de eliberare din funcție, sau, după caz, din data atingerii plafonului de vârstă.

17. Competența inspecției judiciare

Potrivit art. 7¹ din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, inspecția judiciară verifică demersurile care au ca obiect acordul Consiliului Superior al Magistraturii privind pornirea urmăririi penale împotriva judecătorului. Inspectorul-judecător trebuie să întocmească un raport cu privire la

demersul respectiv, dar de facto este în imposibilitate de a audia judecătorul vizat, astfel, raportul menționat rezumându-se la preluarea constatărilor din demersul Procurorului General. Dat fiind faptul că întocmirea unui asemenea raport necesită timp, existența acestei cerințe creează impedimente în respectarea de către CSM a termenului de 5 zile, stabilit la art. 23 alin. (1) din Legea nr. 947/1996. Drept urmare, se propune abrogarea literei c) din art. 7¹ alin. (6).

18. Ședințele CSM/CSP

În scopul asigurării ședințelor lucrative ale CSM, se propune completarea art. 15 cu un alineat nou (2¹) care va prevedea că, în cazul suspendării mandatului de membru al Consiliului Superior al Magistraturii sau în cazul absenței motivate de la serviciu, timp de mai mult de 2 luni, în perioada respectivă mandatul acestuia poate fi exercitat de către membrul supleant ales în condițiile art. 3 alin. (4). Astfel, modificările propuse vor asigura ca ședințele CSM să fie lucrative, în situațiile în care mandatele unora dintre membri se suspendă pe o perioadă nedeterminată de timp. Prevederi similare au fost incluse și în art. 77 alin. (4¹) din Legea nr. 3/2016.

În această ordine de idei, menționăm că potrivit legislației, ședințele CSM/CSP sunt lucrative dacă la ele participă cel puțin 2/3 din membri, or, acest cvorum nu poate fi întotdeauna asigurat. Spre exemplu, în cazurile în care unul din membri se află în concediu medical pe o perioadă neterminată, iar alt membru se află într-o deplasare în interes de serviciu sau tot în concediu medical va fi imposibil de a asigura cvorumul necesar pentru desfășurarea ședințelor, fapt ce poate duce la blocajul activității CSM/CSP. În vederea excluderii eventualelor circumstanțe menționate, precum și pentru a asigura cvorumul necesar, în activitatea CSM/CSP temporar poate fi atras supleantul.

19. Atribuțiile Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii

Potrivit modificărilor propuse la art. 6 din Legea nr. 947/1996, Președintele Consiliului Superior al Magistraturii va fi investit cu atribuții noi. Astfel, președintele Consiliului va delega prin dispoziție judecători, inspectori-judecători pentru participarea la seminare, conferințe, cursuri de instruire sau deplasări de serviciu.

20. Interdicțiile și obligațiile judecătorului

Dispozițiile legale referitoare la interdicțiile aplicabile magistraților sunt bine definite în art. 8 din Legea nr. 544/1995, care au menirea de a asigura evitarea situațiilor de natură a afecta independența decizională a judecătorului prin interferența intereselor personale în activitatea profesională, dar și de a consolida încrederea publicului în sistemul judiciar.

Totuși, pentru a asigura o mai bună claritate a prevederilor art. 8 alin. (3²) din legea nominalizată, proiectul instituie la litera a) a aceluiași articol o excepție. Or, și în prezente art. 5 alin. (9) din Codul de etică și de conduită profesională al judecătorului, prevede că acesta poate oferi sfaturi/consultații doar părinților, soțului/soției, copiilor, nepoților precum și persoanelor aflate sub tutelă sau curatelă.

Din acest punct de vedere, pentru a evita anumite interpretări eronate, proiectul își propune de scop de a institui expres această excepție la prevederile art. 8 alin. (3²) din Legea nr. 544/1995.

21. Cariera judecătorilor

Modificările propuse la art. 20 din Legea nr. 947/1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii, sunt de ordin tehnic care vin să ajusteze cadrul normativ în contextul modificărilor survenite în Legea nr. 544/1995 cu privire la statutul judecătorului. Adicional, menționăm că și modificările propuse la art. 25 din Legea nr. 947/1995, în partea ce vizează reducerea numărului de judecători din completul care examinează contestațiile hotărârilor CSM au drept scop eficientizarea activității CSJ și aducerea în concordanță a cadrului normativ în contextul Legii nr. 64/2023 cu privire la Curtea Supremă de Justiție.

22. Dispoziții finale și tranzitorii

Potrivit art. IX din proiect, intrarea în vigoare a legii este la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, or, modificările respective sunt necesare pentru a asigura buna funcționare atât a INJ, cât și a CSM/CSP.

Excepție vor constitui prevederile art. II pct. 3, art. III, art. IV, art. V pct. 14, 15 și art. VII pct. 5, care vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2025. Aceste articole vizează reglementările ce țin de instruirea continuă a inspectorilor, precum și reglementările care vizează asigurarea medicală a audiențelor INJ, care vor intra în vigoare la începutul următorului an bugetar, oferind posibilitatea planificării bugetului de stat pentru anul următor și fondului asigurărilor obligatorii de asistență medicală .

Suplimentar, proiectul vine cu o soluție pentru evitarea blocajelor în examinarea dosarelor disciplinare de către CSM și CSP, în cazurile în care colegiile disciplinare din cadrul acestora nu sunt funcționale. Astfel, până la formarea a 2/3 din membrii Colegiului de disciplină și etică, competențele acestora pot fi exercitate temporar de către CSP. Or, aceste modificări au drept scop de a evita blocaje, nefuncționalitatea colegiului, evitarea expirării termenelor de prescripție în examinarea dosarelor disciplinare. Ținem să menționăm că statul urmează să întreprindă toate măsurile pentru a evita tergiversările nejustificate și neaplicarea sancțiunilor disciplinare în legătură cu expirarea prescripției.

4. Fundamentarea economico-financiară

Conform mediei pentru anii 2020-2023, **anual în cadrul INJ sunt aproximativ 36 audienți**. Drept urmare, în cadrul viitoarelor procese de planificare bugetară, va fi necesar de a identifica resursele necesare pentru a acoperi deficitul format, or, primele de asigurare medicală nu vor fi reținute de la audienții INJ.

Bursa audiențelor INJ pentru anul 2024 ar constitui 11.700 lei (ceea ce corespunde cu salariul mediu realizat pentru anul 2023). Din aceasta sumă, în baza Legii 85/2016 pentru modificarea și completarea unor acte legislative, se rețin lunar 9% pentru asigurarea medicală, ceea ce constituie 1053 lei/lună.

Suma necesară pentru asigurarea medicală a unui audient INJ (raportată la bursa din anul 2024) ar constitui:

$1053 \text{ lei/lună} * 12 \text{ luni} = 12\,636 \text{ lei/an}$

Menționăm că conform mediei pentru anii 2020-2023, **anual în cadrul INJ sunt aproximativ 36 audienți**. Pentru comparație, prezentăm numărul mediu de absolvenți INJ pentru ultimii ani:

- 2021-40 absolvenți (20 judecători/20 procurori);
- 2022-34 absolvenți (15 judecători/19 procurori);
- 2023-36 absolvenți (15 judecători/21 procurori).

Drept urmare, suma necesară pentru asigurarea medicală a 36 de audienți va constitui aproximativ:

$36 \text{ audienți/an} * 12\,636 \text{ lei/an} = 454\,896 \text{ lei/an}$.

5. Modul de încorporare a actului normativ în cadrul normativ în vigoare

Pentru implementarea prezentului proiect de lege nu este necesară modificarea cadrului normativ conex.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la directoriul Transparența decizională, au fost plasate:

- anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului Legii pentru modificarea unor acte normative (asigurarea unor garanții sociale audienților INJ ș.a. aspecte organizatorice ale activității INJ), link: <https://www.justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-proiectului-legii-pentru-modificarea-unor-3>;
- anunțul privind inițierea procesului de elaborare a proiectului Legii pentru modificarea unor acte normative (aspecte ce țin de organizarea și funcționarea sistemului judecătoresc), link: <https://www.justice.gov.md/ro/content/anunt-privind-initierea-procesului-de-elaborare-proiectului-legii-pentru-la-modificarea-0>.

Având în vedere că ambele proiecte de legi, elaborarea cărora a fost inițiată, vizează sistemul judecătoresc și activitatea INJ, s-a considerat oportun comasarea acestora într-un singur proiect de lege.

La ședința Secretarilor generali ai ministerelor din 29 aprilie 2024, s-a decis remiterea spre avizare a proiectului de hotărâre *cu privire la aprobarea proiectului de Lege pentru modificarea unor acte normative (aspecte organizatorice privind*

sistemul judecătoresc și Institutul Național al Justiției), fiind înregistrat în Cancelaria de Stat cu numărul unic 384/MJ/2024.

Prin urmare, în vederea respectării exigențelor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul actului normativ a fost plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, la compartimentul Transparența decizională, rubrica Proiecte de acte normative, directoriul Registrul proiectelor de acte normative², precum și pe portalul web www.particip.gov.md.

Prin scrisoarea Cancelariei de Stat nr. 18-69-4801 din 29 aprilie 2024, proiectul de act normativ (*cu număr unic 384/MJ/2024*) a fost transmis spre avizare subiecților interesați. Adicional, prin scrisoarea Ministerului Justiției nr. 03/4169 din 02 mai 2024, proiectul a fost transmis spre consultare publică reprezentanților societăți civile.

În procesul de avizare au prezentat obiecții, propuneri și recomandări: Ministerul Sănătății, Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Institutul Național al Justiției, Compania Națională de Asigurări Sociale, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Serviciul de Informații și Securitate și A.O „Asociația Procurorilor pentru Ordine și Dreptate”.

Toate propunerile și obiecțiile înaintate au fost analizate și inserate în tabelul de sinteză a obiecțiilor și propunerilor la proiectul de act normativ.

Au prezentat lipsă de obiecții, propuneri și recomandări: Ministerul Sănătății, Casa Națională de Asigurări Sociale, Ministerul Muncii și Protecției Sociale.

Nu au prezentat avizele/recomandările: A.O „Asociația Judecătorilor din Republica Moldova”, A.O „Institutul pentru Politici și Reforme Europene”.

Subliniem că proiectul a fost supus avizării și consultării publice repetate, iar la data de 21 iunie 2024 a fost organizată ședința de consultare publică, la care au participat reprezentanți ai autorităților publice vizate și ai societății civile.

În procesul de avizare repetată au fost recepționate propuneri de la: Ministerul Sănătății, Consiliul Superior al Magistraturii, Consiliul Superior al Procurorilor, Procuratura Generală, Institutul Național al Justiției, Serviciul de Informații și Securitate, Compania Națională de Asigurări în Medicină, Ministerul Finanțelor.

Obiecțiile, propunerile și recomandările recepționate sunt reflectate în sinteza aferentă proiectului.

Au prezentat lipsă de propuneri și obiecții: Ministerul Muncii și Protecției Sociale, Casa Națională de Asigurări Sociale.

Nu au prezentat avizele/recomandările: A.O „Asociația Judecătorilor din Republica Moldova”, A.O „Institutul pentru Politici și Reforme Europene”.

² Link: <https://www.justice.gov.md/ro/content/proiectul-de-lege-pentru-modificarea-unor-acte-normative-aspecte-organizatorice-privind>

7. Constatările expertizei anticorupție

Întru respectarea dispozițiilor art. 34 alin. (1) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative* (în continuare – *Legea nr. 100/2017*), prin scrisoarea nr. 03/5374 din 11 iunie 2024, Ministerul Justiției a remis proiectul actului normativ spre expertizare Centrului Național Anticorupție.

Prin raportul de expertiză anticorupție nr. ELO24/9766 din 20.06.2024 **s-a constatat:**

- respectarea prevederilor legale cu privire la transparența în procesul decizional;
- proiectul corespunde interesului public general, deoarece acesta promovează îmbunătățirea capacităților organizaționale ale Institutului Național al Justiției, eficientizarea unor aspecte administrative specifice activității, precum și eficientizarea activității Consiliului Superior al Magistraturii și Consiliului Superior al Procurorilor, prin eliminarea unor prevederi contradictorii.;
- nota informativă conține o justificare suficientă a necesității promovării proiectului de act normativ;
- textul proiectului este expus într-un limbaj simplu, clar și concis cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din *Legea nr.100/2017*;
- în textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

Ministru *(Semnat electronic)*

Veronica MIHAILOV-MORARU

Digitally signed by Mihailov-Moraru Veronica
Date: 2024.07.01 18:43:32 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

